

Slováková biblia

Martin Užák

12. October 2023

Abstrakt

Raz dávno bol svet v poriadku. V tomto pradávnom svete sa hovorilo rečou, s ktorou slovenčina prekvapivo zdieľa mnoho slov. Akurát, že vtedy tie isté slová mali iný význam. Ak ho objavíme, tak v slovenčine nájdeme vstupenku do povestného “raja”.

Obsah

Úvod	2
Dospelosť	2
Raj	2
Sanskrit	3
Zem	3
Kariéra	3
Úspech	4
Cieľ	4
Nebo	4
Mysel	5
Čistota	5
Utrpenie	6
Peklo	6
Tma	6
Bieda	6
Smrť	7
Veda	7
Náuka	7
Zobudiť sa	8
Rozmýšľať	8
Viera	9
Svet	9
Skutočnosť	9
Realita	9
Žena	10

Muž	10
Spása	10
Inšpirácia	11
Vzdelanie	11
Nebesá	11
Divadlo	11
Jednoduchosť	12
Ja	12
Pravda	13
Boh	13
Existencia	14
Sloboda	14
Sebavedomie	14
Láska	14

Úvod

V knihe “Indoeuropané v pravlasti” píše Milan Machovec: *“čeština zůstala v centru dění, slovenština, před tisíci lety téměř identická, byla brzy vytlačena do opuštěných hor. Takže např. sv. Václav nepochybně panoval ještě v”Prahe”, Karel IV. už v “Praze”, ale slovenština dodnes říká v “Prahe”.*

Čo vyzerá na prvý pohľad ako nevýhoda, môže byť pri veľmi podstatná vec. Alebo ako sa hovorí *“aj lenivosť je dar boží”*. Sila slovenčiny je práve v jej histórii. O čo menej sa menila, o to bližšie je k tomu, čo hľadáme. A síce k originálnemu významu slov. Lebo každé slovo má dva významy. Ten dennodenný ktorý poznáme a ten pôvodný. A tieto môžu byť rozdielne.

Prečo by ma to malo zaujímať? Odpoviem protiotázkou.

Dospelosť

Čo znamená byť dospelý? A tým nemyslím, že niekto dovŕši 18 rokov. To je všedný význam. Korešponduje s tým, čo si o dospievaní myslí nemčina. Jej slovo “erwachsen” doslova znamená “mimo rastu”. Že telo prestalo rásť. Ono by síce sedí k dnešnej telom posadnutej kultúre. Ale to slovenské slovo hovorí o niečom inom.

Ale ak sa nad slovom “dospieť” zamyslím, označuje príchod niekam. Koniec cesty. A kamže sme to teda mali dospieť?

Raj

Predsa do raja. Do toho miesta, kde je všetko so svetom v poriadku. Raj nie je miesto fyzické, ináč by sa tam tlačil celý svet. Raj je miesto historické a teda si ho uchováame v našich myšliach. Je to živá spomienka na ten stav, ktorý sme

zažívali ako deti. Teda vo väčšine prípadov. Ak sme nemali to šťastie a detstvo nemáme v pamäti ako bezstarostné, tak stále naň odkazujú naše mýty. Dávajú nám nádej na miesto, kde je všetko ako má byť a je tam radosť žiť. Napr. Biblia hovorí o božom kráľovstve. A raj presne takýmto kráľovstvom je. Doslova. V sanskrite je “kráľovstvo” “rádžja” (píše sa ako “rAja”) a kráľ “rádža” (píše sa “rAja”).

Sanskrit

Čo to je sanskrit a prečo to spomínam?

Sila slovenčiny je v “slove” a spočíva v tom, že historicky sa náš jazyk moc nemenil. Čo sa menilo, je význam slov. Dnešné významy slov totiž popisujú ten terajší rozdrobený svet, s všetkými jeho problémami. Originálne významy popisujú bytie v ucelenom raji. Ako sa k týmto pôvodným významom dostať? Treba hľadať v časoch dávno minulých. Najstaršie dochované zdroje ľudstva sú indické védy a tieto sú v jazyku zvanom sanskrit. Či to bol originálny jazyk našich predkov indo-európanov, alebo je tomuto originálu iba veľmi podobný, nechám na filológov.

Čo ma ale zaujíma sú významy slov z časov, kedy ľudstvo žilo v raji. A tieto významy budeme hľadať práve v tom najstaršom, čo si ľudstvo pamätá. Existuje totiž až prekvapivo veľa podobnosti medzi slovenčinou a sanskritom.

Ale nestrácajme čas a vydajme sa na cestu. Mimochodom, tá sa povie v sanskrite práve “češtha” a píše sa “ceSTA”.

Zem

Cestu do raja začneme tam kde práve sme, na zemi. Zem odkazuje na sanskritské slovo “kšéma”, ktoré okrem iného znamená “základ”, “miesto pobytu”.

Kariéra

Náš prvý pokus dostať sa do raja je materiálnej povahy. Auto, dom, rodina. . . Snažíme sa vybudovať raj na zemi a tak pracujeme na našej kariére. Toto prišlo z latinského “carrus” a znamená “voz”. V zmysle niečo, čo sa hýbe. A naša kariéra je o pohybe, o behu bez konca. Mimochodom do latinčiny sa “carrus” asi dostalo z sanskritského “čar” a označuje niečo, čo robí kruhový pohyb (ako koleso). Odtiaľ je aj anglické slovo pre auto “car” či naše “čary”, pri ktorých sa asi krúžilo rukami.

Po čase, často po dosiahnutí vytúžených cieľov v kariére, príde vytriezvenie. Jedno koľko ďalších cieľov si dáme a ich splníme, stále niečo chýba. Angličania majú pre toto výraz “rat race”. Je to obraz potkana bežiaceho v nekonečnom kolese. Prekladá sa ako “honba za kariérou”.

Najneskôr na staré kolena príde otázka, či to malo byť všetko. Naháňať sa za úspechom a nenájsť pokoj. Aký je toho zmysel? To sú prvé znaky, že sa k slovu hlási duša a chce, aby sme premýšľali.

Úspech

Ľudská duša sa materiálne spasiť nedá. Materiálny úspech vlastne nie je úspech. Kresťanstvo v tomto momente predpisuje obrátenie. Ale vďaka slovenčine nepotrebujeme ísť do kresťanstva, aby sme to vedeli. Čo znamená, čo nám hovorí slovo “úspech”?

Skladá sa z dvoch častí. “u” vyjadruje blízkosť. “spech” je skomolenina z “späť”. Úspech znamená zastaviť sa, obrátiť sa a vydať sa späť. Presne ako v Spielbergovom filme “Ready Player One”. A kam späť? Predsa do raja. Aby na konci cesty, ako sľubujú rozprávky, mohol princ dostať princeznú a žiť šťastne až kým nepomrú.

Cieľ

Náš cieľ nie je teda materiálny (fyzický) ale psychologický (mentálny). A jedno z jeho mien je aj “raj”. A dospieť znamená prísť tam. Ako budem vedieť, že som tam? Budem to cítiť. A na vonok sa to prejaví napríklad tak, že sa nebudem potrebovať sťažovať na nič, lebo všetko bude v poriadku.

Ale vráťme sa k slovu “cieľ”. Pochádza z nemeckého “Ziel”, ktoré označuje bod kam smerujeme. A zároveň sa podobá výrazne na španielske “cielo”, čo znamená “nebo”. “Cielo” je z latinského “caelus” a toto je z mena “kajláš”, sanskritského označenie hory v Himalájach, kde ma podľa legendy sídliť hinduistický boh “Šiva”. Toto všetko je len ďalší náznak, že náš cieľ nie je fyzický - nie je na zemi.

Šiva je mimochodom boh šťastia a sídli na vrchu ľudom neprístupnej hory. A tiež, oblieka sa do šedej a tak máme v Slovenčine “sivá” ako označenie farby.

V angličtine sa raj označuje ako “paradise”. Aj toto slovo odkazuje na sanskrit. “Paradéša” znamená doslovne “najvyššia, vrcholná (para) krajina (déša)”.

V minulosti propagovala cirkev návrat do raja ako cieľ života. Jediný háčik to malo, že to malo prísť po smrti. A čo príde po smrti je otázkou viery. Ja som ale nedočkavý. Len to, čo je tu a teraz mi príde prijateľné? Veď ak hľadáme zmysel života, čo lepšie to môže byť?

Viera je lacná. Vedomosti stoja námahu, treba ich nadobudnúť. Majú svoju cenu, jednak námahu a na druhú stranu fakt, že vám ich nikto nezoberie.

Nebo

Náš cieľ je teda v nebesách. A slovo “nebo” odkazuje na sanskritské slovo “nabha”. To znamená “voda (na), čo sa javí (bha)”. nabha znamená “oblak”, “opar”, “mlha” a odtiaľ je aj latinské “nebula”, Neptún či španielske “niebla”.

Nebo je symbol fyzickej nedostupnosti. To je pre nás jeho najdôležitejšia vlastnosť nateraz. Nebo o ktoré nám ide, nie je materiálnej povahy a zbytočne ho hľadať na zemi.

Myseľ

K vstupu na nebesá treba byť patrične pripravený. Ako? Ešte raz, lebo to je dôležité. Vstup na nebesá nie je fyzická záležitosť ale mentálna, teda psychologická. A mentálnemu svetu panuje naša myseľ.

Aj slovo “myseľ” je z sanskritského “manas”. Koreň “man” znamená “myslieť” a bez zmeny sa zachoval napr. v nemčine a angličtine, kde označuje osobu resp. muža. K tomu ale viac **neskôr**.

Podstatné slovo je myseľ a prídavné pre niečo, čo má dočinenia s myslou, je zvyčajne “mentálny”. Význam je ten istý, akurát sa k nám dostalo z latinčiny. Ďalšie synonymum, tentokrát z gréčtiny je “psychologický”. Psyché znamená v slovenčine doslova “duch”, resp. “duša”. Inými slovami živá bytosť. V sanskrite sa živej bytosti povie “džíva” a vyznačuje ju to, že má myseľ a dýcha, teda ma dušu. A mimochodom, slovo “život” pochádza z “džíva”.

Mesiace majú dočinenia s myslou práve kvôli svojej nestálosti. Myseľ je stále meniac sa. Ako náš dych. Raz nádych, raz výdych. Raz spln, raz nov (zatmený mesiac). A dokolečka...

Slovo myseľ v španielčine je “mente”. A klamať je “mentir”. Pravda je niečo, čo sa nikdy nemení - lebo to je stále pravda. A práve myseľ taká nie je. Myseľ je niečo, čo je zo svojej podstaty nestále. A mimochodom, slovo “mýliť sa” tiež odkazuje na myseľ, ale mienim (myseľ mieni), že v španielčine je to krajšie vidno.

O myšli by sa dalo písať donekonečna, ale nás zaujíma ako ju dostať do raja. Raj je na nebesách a teda nie fyzickej podstaty a preto je záležitosťou myslenia. Ak nie sme v raji práve tu a teraz, tak myslenie nie je dokonalé (perfektné) a treba ho preprogramovať. Myslenie musí byť čisté, aby raj uvidelo.

Čistota

“Čistá” je prastará avestánska bohyňa a je odvodená z slova “čit”, čo znamená “všimnúť si, porozumieť”. Toto avestánske slovo pre zmenu pochádza z sanskritského “cit” a znamená “vedomie”. V slovenčina sa nám zachovalo ako “cit”. Mimochodom, je zaujímavé vidieť, rovnako ako pri raji, že písaná forma pôvodného slova korešponduje s tým, ako to slovo používame v slovenčine.

Slovo “cit” je veľmi podstatné. Jednak dáva najavo, cez to, ako sa k nám dostalo aká mohla byť trasa našich predkov na Slovensko. Z Indie cez Irán. Ale to je len špekulácia. Na druhú stranu označuje niečo, čo nás volá domov - do raja. Máme na to aj slovo pochádzajúce z gréčtiny, nostalgia. Je to cnenie duše za niečím minulým. A tak citliví ľudia, pokiaľ nedospejú, zvyčajne dosť trpia.

Utrpenie

Cesta domov začína utrpením. A “trápiť sa” sa nápadne **podobá** na slovo “tarapná” (byť nepokojný) v hindi, čo je jazyk Indie a založený na sanskrite. V samotnom sanskrite existuje slovo “tarapanja”, čo znamená “preprava”, či “poplatok za dopravu”. Dopravu kam? Predsa do raja, tam kde neexistuje dôvod byť nepokojný. Samozrejme poplatok je psychologický a volá sa utrpenie. Utrpenie je platidlo očistca. Ale nepredbiehajme.

Peklo

Keď sa vydal na cestu Dante v jeho “Božskej Komédii” tak jeho cesta začala v tme. **Tma** bude témou o chvíľu. Po tme nasledovalo peklo.

Peklo odkazuje na sloveso “pác” v sanskrite, ktoré znamená “pieť”. A veru v pekle je duši, ktorá sa tam nachádza, pekne teplo. Teplo pre zmenu pochádza z slova “tapas”. Slabika “ta” označuje v sanskrite pohyb medzi dvoma bodmi. Slabika “pa” označuje (duševnú) očistu. A pohybom medzi dvoma bodmi vzniká trenie a trením teplo a oheň. Naše slovo “oheň” pochádza cez staroslovenský “ogeh” zo slova “agni”. Slovo “tapas” máme v slove “topiť”, ktoré si v češtine zachovalo význam robiť “teplo”. A tiež v slove “tápať”.

Tma

V pekle je tiež tma, ktorá nám neumožňuje vidieť. Kontrolná otázka - vidieť čo?

V každom prípade pochádza tma z slova “tama”. Slabika “ta” znamená hýbať sa medzi dvoma bodmi a slabika “ma” označuje hranicu. Hranicu v zmysle hmoty, materiálneho limitu, lebo hmota, na rozdiel od psychiky či ducha má presnú hranicu.

Tma tak znamená blúdiť hore dole medzi v materiálnom svete a zážitok z toho je pre dušu peklo. Ale ako sme sa dostali do takého biedneho stavu?

Bieda

Všetko, čo sem píšem bolo naším pradávny predkom jasné ako facka. Preto ich reč, po zvuku tak podobná tej našej, transportovala iný význam. Ten sme časom zabudli. A slová, namiesto toho aby odkazovali na našu duchovnú slávu, začali popisovať čoraz viac materiálny svet - dennú realitu. A tomuto sa hovorí v sanskrite “bhéda”, čo znamená “rozkol”. Priepasť medzi naším večným a neviditeľným (duševným) domovom a pozemskou (materiálnou) realitou. Tento rozkol sa dá tiež nazvať odlúčenie od Boha. Kresťania majú pre to slovo “pád” alebo tiež “prvotný hriech”. Inými slovami skutočná bieda teda nemá materiálnu podstatu, ale hovorí o tom, ako duša zabudne na všetko prenikajúceho, jediného ducha ako svoju podstatu.

Mimochodom, podobnosť medzi “sláva” a “slovo”, nie je náhodná.

V sanskrite je to “bhéda” - rozkol. U nás beda ako v slove “bedákať”, “beda” či “bieda”. Mimochodom, keď sme pri bhéde, tak jej analógia v gréčtine je “diaballein”. Odtiaľ k nám prišiel “diabol”.

Smrť

Mať myseľ, naše aktívne vedomie, našu nekonečnú dušu, uväznenú v materiálnom svete nie je len tá pravá podstata slova bieda, ale aj určitá “smrť”.

Smrť je v sanskrite populárna a tak má viac mien. Napr. “mrtjú”, ktoré vychádza rovnako ako naša “smrť” z sanskritského slovesa “mr”. Spoluhlásku “m” sme už videli v slabika “ma” a označuje hranicu. Spoluhláska “r” znamená dosiahnuť. Smrť je teda dosiahnutie konca. Z “mr” je potom aj ďalšie meno pre smrť v sanskrite - “marana”. Podobnosť so slovanskou bohyňou zvanou “Morena” a tiež slovesami “mariť”, či “moriť” nie je čisto náhodná...

Veda

Svet si je vedomý svojej limitovanosti a ponúka záchranu. Tá je, rovnako ako svet, materiálnej povahy. A preto bude limitovaná, lebo materiálna = limitovaná. Veda nám sľubuje prosperitu a čuduj sa svete, funguje. Akurát ale **vymení** náš materiálny problém za psychologický. Jedno koľko blahobytu a aký status nadobudneme, život nebude prechádzkou rajskej záhrady. A aj keď bude, smrť na konci nám nedá pokojne dýchať.

A teraz späť k slovu “veda” a jeho pôvodnému významu. Staré “védy” boli súhrnom poznania dávneho. Mali dve časti. Prvá sa volala “véda-púrva” (prvá veda) a popisuje do detailu rituály za účelom dosiahnutia určitých výsledkov. Presne ako naša veda. Časť druhá je pre tých, ktorí zažili prvotný úspech a uvedomili si, že duša z blahobytu šťastná nebude. A táto druhá časť sa volá véda-anta, doslovne koniec vied, a hovorí o tom, ako sa duša dostane domov - do raja.

Náuka

Cesta do raja je (psychologicky) náročná. V Odysei je to plavba rozbúreným (mentálnym) oceánom. Nuž a ako sa plaví po mori? Loďou predsa a tá sa v sanskrite povie “nau” alebo “nauka”.

Prvú formu nájdeme v nezmenenej podobe u slávnych moreplavcov Portugalcov. “Nau” je veľká plachetnica. Odtiaľ sa dostala do slova “navigovať”.

Druhá forma “nauka” je obrazné pomenovanie, pre mentálnu loď, ako dopravný prostriedok rozbúreným morom mysle domov - do raja. Pre koho? Pre dušu. Mimochodom, starý Egyptania si to pripomínali každoročne plavbou po Níly (mimochodom “níla” v sanskrite znamená “modrá”). Zdá sa vám slovo “nauka” povedomé? Ak nie, pridajte dĺžeň. Lebo cesta domov je o správnej náuke. O preprogramovaní mysle, aby videla raj.

Zobudiť sa

Náuka sídli v intelektu. Toto slovo pochádza z latinčiny, kde “intelligentia” znamená “medzi (inter) alternatívami si vyberať (legere)”. Intelekt je to, čo by sme mali trénovať v škole, aby sme si vedeli vybrať medzi dobrým a zlým. Mimochodom, v zostaneme pri portugalčine. Slovo vyberať sa povie “eškofer” a škola je “eškola”.

Dobre, náuka sídli v tej časti mysle, ktorá sa nazýva intelekt. A ten funguje len vtedy, ak sme bdeli. Intelekt sa v sanskrite povie “buddhi” a odtiaľ máme slovo “zobudiť sa” alebo aj “Buddha” ako zobudená osoba.

Ten, kto vidí raj, ten kto dospel, je obrazne povedané zobudený. Lebo keď je bdely mu funguje intelekt, v ktorom má správnu náuku. A tento stav nazýval Kant ako osvietenie, ktoré definoval:

Osvietenie je vynorenie sa človeka z vlastnej nezrelosti. Nezrelosť je neschopnosť používať tú svoju pochopenie bez vedenia od druhého. Táto nezrelosť je samoúčelná, keď jej príčina nespočíva v nedostatku porozumenia, ale bez odhodlania a odvahy ho použiť bez vedenia od druhého.

Nezrelosť nie je nič iné, ako **nedospelosť**. Mimochodom, v rečiach založených na latinčine vyjadruje dospelosť práve tento stav - zrelosť.

Rozmýšľať

Zapnúť a používať intelekt, správne pre- a rozmýšľať nie je ľudom prirodzené a určite sa nerodíme osvietení. Vid **bieda** a pád.

Síce sa zdá, že každý človek dokáže myslieť, ale jedná sa skôr o vymýšľanie. Výmysel je niečo čo vychádza z mysle a jedná sa buď o reprodukciu existujúceho, alebo alternáciu existujúceho. A nestojí to moc námahy. Možno preto nám to je tak prirodzené.

Rozmýšľanie je presný opak. Jeho cieľom je vidieť ako nepravdivé všetko v mysli, čo takým je. Porovnávanie časti poznania s zvyškom na overenie jeho pravosti. Odstraňovanie protikladov. Skúmať. Búranie ilúzií. Až zostane len to, čo je pravda. K tomu povedal Sokrates: *nepreskúmaný život nestojí za to ho žiť*.

Rozmýšľať stojí veľa energie. Informaticky povedané má veľkú komplexitu ($O(n)$). Pretože na rozdiel od vymýšľania nestačí zobrať z mysle niečo, čo sa nám páči a reprodukovať to, ale treba vec, ktorú skúmame porovnať s všetkými ostatnými v pamäti, či dáva zmysel. Tomu sa tiež hovorí logika pre nás označuje cestu do raja.

Mimochodom analogické slovo k rozmýšľať pochádzajúce pre zmenu z latinčiny je kontemplovať. Opakom je slepo veriť.

Viera

Pri rozmýšľaní sa musím spoliehať sám na seba. Informácie, nad ktorými rozmýšľam síce pochádzajú z vonka. Ich vyhodnotenie je ale na mne. Pri viere pochádzajú tiež z vonka, ale nie sú vyhodnotené, preskúmané. Viera znamená odovzdať kontrolu za výber medzi dobrým a zlým. A kto má kontrolu? Moje vášne. Strach, závisť, apetít, ambícia, pýcha a pod. Majú kontrolu, lebo mi neumožňujú použiť intelekt a vyhodnocovať - rozmýšľať. A tak ma vášne vydajú na pospas osobám, sľubujúcich ich naplniť.

Viera má svoj základ v tomto svete - ktorý je limitovaný, a preto sa ňom duša v konečnom dôsledku nikdy nemôže cítiť doma.

Viera je synonymum pre náboženstvo. A to môže byť hocičo, čomu slepo odovzdáme kormidlo za sľub, že nám dá raj niekedy v budúcnosti. Napr. evolúcia, liberalizmus ... hocičo, čo nad čím nehodlám **rozmýšľať** je viera.

Svet

Pri slove svet je dobré začať s jeho dvojčatom. Svetlo a svet sú ako deň a noc.

V sanskrite existuje slovo “švéta”, ktoré znamená “jasný”, “svetlý”. Od tohto slova máme v slovenčine slová ako “svetlý”, “svätý”, “svitať”, “svit”. Svet je to, čo sa v svetle javí. Táto dichotómia je dôležitá. Zatiaľ čo svet je limitovaný a teda materiálny, svetlo nič z toho nie je. Proste je. Tiež je dôležité si uvedomiť, že svetlo je to, čo dáva existenciu svetu. Svet bez svetla nemôže existovať. Lebo bez svetla by sme nevedeli, že existuje a nemohli o jeho existencii uvažovať. Svetlo bez sveta existuje, akurát sa v ňom nič nedeje a preto v ňom nie je čo vnímať.

Ak vystrieš a vidíš svoju ruku, tak keď ju odtiahneš a miesto kde bola je prázdne, čo vidíš? Nič? Predsa svetlo! Svetlo je to, čo nevnímame ale podmieňuje všetko vnímanie.

Tiež je dôležité si uvedomiť, že svet nemá na svetlo vplyv. Je mu nadradené. Hocičo sa stane s tým, čo v svetle vnímam, svetlo ostane “čisté”.

Skutočnosť

V svetle sa nám javí svet. A v tom sa dejú skutky. A preto tomu, čo sa deje vo svete hovoríme skutočnosť. Môže sa nám zdať, že skutočnosť má synonymum v slove realita. Ale opak je pravdou. Skutočnosť a realita je ako svet a svetlo.

Realita

Zatiaľ, čo skutočnosť opisuje limitované (materiálne a teda vnímateľné) javy, realita má inú podstatu.

Slovo realita pochádza z latinčiny. Napr. v dnešnej Španielčine, ktorá z latinčiny vychádza, slovo “real” stále znamená kráľovský, ako v “Real Madrid”. Kde sme

už o kráľovstve hovorili? Správne, pri **raji**. Španielske “real” odkazuje na latinské “rex” a toto na sanskritské “rádža”. A toto kráľovstvo (nebeské, nie materiálne) je domovom duše. A aké ma vlastnosti? Rovnaké ako realita:

1. Nie je limitované
2. Je, stále je. Inými slovami, nie je ničím podmienené. Existuje samé za seba, jedno či sa v ňom javí svet či nie.
3. Nie je vnímateľné, materiálne. Potrebujeme ho na vnímanie, ale samotné ho nevnímame.

Nezávisle na tom, ako sa nám javí svet (skutočnosť), kráľovstvo nebeské stále je.

Žena

Keď sme pri protikladoch ako viera - rozum, zem - nebo, svet - svetlo, skutočnosť - realita, existuje aj ďalší, dôverne neznámy. Muž a žena.

Slovo žena má svoj pôvod v koreni “džan” a tento koreň nájdeme aj v latinskom “generare” (generovať), ktoré odhaľuje jeho význam. Žena je tá, čo robí svet. Je jeho kráľovnou. Rovnako, ako bola Penelope pre Odysea.

V angličtine sa hovorí žene “woman” a to odkazuje na nemecké, dnes pejoratívne označenie “Weib”. Keby tí nemci vedeli, že v sanskrite existuje slovo “**vajbhava**” a znamená niečo ako “sláva” či “bohatstvo” (muža). Presne ako “woman”.

Muž

Protikladom ženy je muž. Slovenské slovo “muž” odkazuje na sanskritské “mušaka”, slovo pre “myš”. Prečo asi? V každom prípade vysvetľuje strach z myší, čo mávali ženy pred vynájdením antikoncepcie a penicilínu.

Na podstatu slova “muž” ukazuje krajšie nemčina resp. angličtina, kde sa zachovalo v nezmenenej podobe z originálu. “man” znamená v sanskrite “myslieť” v zmysle “uvažovať”, či “rozmyšľať”. Muž je teda uvažujúca bytosť. Zatiaľ, čo žena svet generuje muž ho poznáva a diskriminuje (rozlišuje). Medzi čím? Hlavne medzi už spomenutými dichotómiami. Svetlom a nebom. Aby nehľadal spásu v sвете a božskú šou na nebi.

Spása

Kráľovstvo ženy je zem a kráľovstvom muža je nebo alebo tiež spása. Muž ako myslia bytosť má byť totiž, čo latinčania nazývajú “pontifex”, alebo “staviteľ (fex) mostov (ponti)”. A na mysli máme most zo zemskeho kráľovstva do toho nebeskeho. A tým poskytuje spásu. A aký je etymologický pôvod spásy?

V sanskrite označuje spoluhláska “p” (duševnú) čistotu. Slabika “pa” je potom čistota v akcii. Z “pa” vzniká potom v sanskrite “pas”, čo znamená “hľadiť”, “pozorovať”, “premyslieť”. A to nám dáva slovenské slovo “pes”, ako zviera, ktoré dohliada na stádo. “Pastier” je potom jeho ľudská obdoba. A “spása” je potom

“ochrana”. Ochrana s akým cieľom? Ochrana na ceste do raja. Cesta do raja je mentálna a tak sa jedná o ochranu mysli, kým nedosiahne čistotu, aby sa mohla udomáčniť v raji.

Inšpirácia

Slovo inšpirácia je predzvestou raja. Prečo? Lebo nás zasadzuje do ducha, usmerňuje našu myseľ na veci duševné, zakiaľ sme ešte neprestahovali našu domovskú adresu do neba. Ako ju poznáme? Niečo nás hrozne osloví a nevieme prečo. Je to ako atómová reakcia. Nejaká malá akcia, napr. čítanie inšpiratívneho článku nám dá neskutočné množstvo energie, pozdvihne náladu a zasadí nás na chvíľu domov, do neba, do ducha. A presne to je význam tohto slova: inšpirácia (do-ducha)

Ak sme inšpirovaný, tak robíme veci od-duševnene, lebo duša je na chvíľu doma. Netreba jej starosti, cestu na chvíľu riešiť.

Vzdelanie

Slovo vzdelanie nám hovorí o niečom, čo sa získava činnosťou, robením (česky “děláním”). Je to prakticky nadobudnutá vedomosť, na rozdiel od tej teoretickej. Má tak oporu v skutočnosti a je tak bližšie pravde. Naopak, teoretické vzdelanie je záležitosť viery.

Nebesá

Po tom, čo sme vyčistili význam slov popisujúce veci na zemi, sa môže zamyslieť nad vecami nebeskými.

Nebesá majú veľa synonym a zakiaľ čo vec, na ktorú tieto synonymá odkazujú je stále tá istá vec (nebesá), môžeme o nej hovoriť a nad ňou sa zamýšľať z viacerých pohľadov. Začnime.

Divadlo

Divadlo je úžasné slovo a má svoj koreň v slove “dívať sa”. A rovnako aj v slove “diviť sa”.

Už ste sa niekedy zamysleli, kde je rozdiel medzi “dívať sa” a “vidieť”, ako zdanlivými synonymami? Rovnako ale ako u ženy a muža, vieri a poznania, zeme i neba a pod. sa jedná o dichonómiu.

“Divadlo” je z koreňa “*div*”, ktorý znamená “oddeliť sa (v) plynulým spôsobom (*i*) z svetla (*d*)”. Predstaviť sa to dá ako kino, kde na jednej strane je svetlo a na druhej strane na plátne vznikajú a zanikajú obrázky z filmu. Z “*div*” sú potom slová “dívať sa”, ale aj “diviť sa”, lebo predkovia vedeli, že dívať sa na svet je kochať sa grandióznou šou a zároveň stáť chrbtom k zdroju svetla.

Človek je chápaný ako projektor, ako článok medzi svetlom a svetom. Keď sa obrátíme k svetlu, získame koreň “*vid*”, ktorý znamená jednak “vidieť”, ale aj “rozpamätať sa”, či “uvedomiť si”. Tento zmysel je zachovaný napr. v angličtine, kde “I see”, teda “vidím”, znamená aj “chápem”. Silnejší stupeň “*vid*” je “*véd*” a dáva nám slovo “*véda*”, ktoré znamená “poznanie” a súhrn poznania minulosti sa označoval ako “Védy”. Odtiaľ je potom moderná “veda” a “vedieť”. No a najsilnejší stupeň koreňa “*vid*” je “*vajd*” a “*vajdika*” označuje niekoho vzdelaného v Védach. “*Vajdika*” je teda niečo ako “védske učenie”, ktorý sa v slovenčine dochoval ako “Vaida”. Ironicky obdoba v latinčine je aj u nás používané slovo “doktor”. Ťažko uveriteľné, že?

Myseľ, hoci nie je vnímateľná, je materiálnej (limitovanej) povahy. Ak sa myseľ pozerá do svetla, hovorí sa jej tiež duša. Svojim (limitovaným) spôsobom totiž reflektuje nekonečného ducha. Ak do limitovaného sveta, hovoríme o mysli.

Naspať nohami pevne na zem. Čo je naším cieľom? Raj teda nebo. A keď sa ubytujeme na nebesiach, presunieme to tam adresu zo zeme a identifikujeme sa s nebom, získam permanentný pokoj, šťastie a bezpečnosť. To, čo na zemi tak márne hľadáme, resp. hľadajú naše duše. A potom to, čo sa deje na zemi bude úžasné divadlo. Ako pre Danteho, keď sa jeho ľudská tragédia zmenila na božskú komédiu. A tak božská komédia resp. zemské divadlo je odmenou za presťahovanie svojej identity do raja.

V (katolíckom) kresťanstve sa tomuto divadlu hovorí po anglicky aj “*beatific vision*”. Niečo ako “blažený pohľad” (neviem to presne preložiť). Všetko v stvorení uvidíš očami stvoriteľa. Vidíš a zároveň rozumieš. A vidíš aj Boha.

Jednoduchosť

V jednoduchosti je sila.

A v raji vládne jedno-duchosť. Všetko tam je jedno (už chápem, prečo sa tak hovorí). Pretože všetko rozdiely sú len na zemi. Tak ako sa povie anglicky “*it doesn't matter*”. A “ja” má svoju adresu tam, kde rozdiely nedosiahnu.

Ja

Často máme možnosť brať veci doslovne alebo metaforicky. A zvyčajne sa rozhodneme pre nesprávnu možnosť.

Slovo “ja” má dva významy. Môže odkazovať na osobu. Osoba ako telo, myseľ, meno. Táto osoba patrí na zem. A každá osoba, keďže na zemi vládnu rozdieli, je iná. “Peter A” je iná osoba ako “Peter B”. Zaujímavé je, že obidvaja budú hovoriť samému sebe rovnakým slovom “ja”. Rozličné osoby majú rovnaké “ja”. Je len jedno “ja”? A ak je len jedno “ja”, kde je to miesto, kde sú všetky veci rovnaké?

Kristus hovorí, že on a Boh otec sú jedno. Možno nám teraz dávajú tieto slová aj ďalší význam.

Kristus tiež hovorí, že “ja som pravda, cesta i život”. Čo tým myslel Kristus, svoje telo/myseľ alebo to “ja”, ktoré sa zdá byť jedno. Kristové telo bolo na zemi a aby mohol tvrdiť, že jeho telo je pravda, nesmelo by sa meniť. Muselo by byť stále rovnaké a hlavne, nesmelo by sa narodiť a zomrieť - čo sú len iné slova pre začiatok alebo koniec zmeny. Takže tadiaľto logická cesta nevedia. Takže Kristus nehovoril o Ježišovi Kristovi, ale o “ja”. Ježiš Kristus bol Ježišom Kristom práve preto, že vedel, že sa jedná o dve rozdielne veci a neplietol si ich.

Pravda

Ježiš povedal, že je pravda. Teda nie ako “Ježiš”, ale ako to, čo je význam slova “ja”, lebo povedal “ja som pravda”. Mohol si povedať “Ježiš je Pravda”, ale ako sme videli vyššie, tento výrok by nedával zmysel. Reč patrí na zem a tam sa veci ľahko zamieňajú. Aké krásne divadlo.

Dobre, slovo “pravda” k nám prišlo kvázi bez zmeny z Sanskritu. Skladá sa z dvoch slov. “Pra” znamená “z” a “veda” odkazuje na “védy”, zdroj poznania staroveku. Védy mali dve časti, prvá hovorila o rituáloch a druhá o Bohu. Rituál bol prostriedok dosiahnutia materiálnych túžieb. Boh bol synonymom raja. A védy hovoria o Bohu, ktorý rovnako ako židovský Boh biblie je nepoznatelný. Prečo? Poznať potrebuje limity a limity sú domovom zeme. Tento bezmenný Boh je na nebesiach a tam je všetko jedno, pretože tam neexistujú rozdieli. No a tento boh je Pravda. Lebo je večný, nemenný, neobmedzený a nepoznatelný ...

Presne tieto atribúty má totiž aj pravda. Aby niečo mohlo byť pravdou, aké to musí byť? Stále rovnaké, nemenné. Pravda s veľkým “P” nepodlieha času ani priestoru. Je nezávisle pravdou, bez ohľadu na to, čo sa deje. Stále rovnaká, dokonalá. Vedy tejto pravde tiež hovoria Boh a Kristus to nazval slovom “ja”. Akurát Kristus vedel, že nehovorí o ničom, čo patrí na premenlivú zem, že nehovorí o tele a mysli.

Cesta do neba si zakladá na logike.

Boh

Spomenuli sme to tajuplné slovo Boh. Ten je skutočne nepoznatelný a preto nepopísateľný, lebo každá vlastnosť, ktorá by ho popisovala by znamenala limit, obmedzenie. A obmedzený boh nie je Boh.

Ako to je možné? To, čo sa nám javí v zemskom divadle je, ale nie je stále. Je to pravda, ale len počas toho, ako sa nám to javí. Že je práve 14:45 je pravda v tomto momente. Ale o minútu už nie. Je to pravda len práve tu a teraz. Je to taká malá pravda podmienená časom a priestorom. Boh podmienený nie je. Ale keďže je stále pravda, prepožičiava ju tomu, čo práve vnímame - nejakému javu. A javov je mnoho. A všetkým dáva realitu práve bhagavan.

Slovo “Boh” pochádza z sanskritského “bhaga” a dodnes ho hinduisti označujú ako “bhagavan”, doslova “ten, ktorému patrí (van) mnoho (bhaga)”. Viď muž a

žena.

Existencia

Slovo “Pravda” má okrem slova “Boh” aj iné synonymá. Napr. “Existencia”. Je to synonymum, lebo pre nás na zemi označuje to nebeské z inej perspektívy - z perspektívy bytia. Ale keďže na nebi sa rozdieli nerobia, je to jedno a zároveň synonymum.

Pozor, nedobre si slovo “Existencia” mýliť s slovenským “bytie”. Bytie má pôvod v sanskritskom slove “bhava” a znamená “to, čo sa javí (bha) na vodách (va)”. Vody znamenajú zem. Zmätočne? Zem je z väčšej časti pokrytá vodou. Je jej aj plná atmosféra. Bytie je synonymum pre skutočnosť.

Sloboda

Slovo “sloboda” pochádza z sanskritského “svabodha”. Znamená doslova “seba (sva) poznanie (bodha)”. V češtine sa hovorí “svoboda” a tam je ten originálny pôvod ešte lepšie vidieť. A prečo seba-poznanie? Lebo ak viem, že moja domovská adresa je v nebi a presťahujem tam svoju identitu, to, čo získam bude sloboda. Sloboda ako poznanie seba samého (to je, čo nám kládol na srdce Sokrates, keď povedal *“poznaj sa! Nepreskúmaný život nie je hodný žiť”*). Lebo vtedy znamená sloboda, že nezáleží na tom, čo sa deje na zemi. A v nebi, doma, je predsa všetko jedno.

Sloboda tak nie je osobná sloboda, ktorá znamená svojvôľu. Možnosť robiť si, čo chcem. To je jej opak. A na toto odkazujú reči ako nemčina, kde slovo “Freiheit” znamená niečo iné ako sebapoznania. Označujú stav vecí, keď slovo “ja” zamenené s konkrétnou osobou.

Sebavedomie

S slobodou ako sebapoznáním ide ruka v ruke aj seba-vedomie. Vlastne, je to synonymum. Akurát, že v dennodennom používaní má toto presný opak významu pôvodného. Zvyčajne totiž znamená na nadutosť a pýchu. Všetko atribúty mysle, ktorá je uväznená v zemskej dimenzii a snaží sa (nevedome) dostať domov. Akurát, že o tom ešte nevie. A čo dostane nebude raj, ale lekcia v pekle.

Láska

Láska je hrozne otrepané slovo. Používame ho na všetko, len nie v pravom slova zmysle. Tá Láska nebeská je synonymum slov ako Boh, Pravda či Existencia. Je to pohľad na nebo z perspektívy, že naša pozemská púť je tak skvele zaopatrená (a zároveň tak nepredvídateľná a teda dobrodružná). Je to spôsob pozerania sa na nebo z pohľadu starostlivého (boha) otca, tak obľúbenej metafory kresťanstva.

Láska je vyvrcholenie a zároveň opak viery a nádeje. Nádej a viera sú jej predzvesti, ale zároveň sú doma na zemi. Láska je doma v raji. Láska je Sloboda, Existencia,

Boh a Pravda.